

studiu, în urma căreia a cumpărat de la locuitorii satului 30 de cărți din biblioteca lui Stamati, unele dintre ele cu autograful lui Tadeu și Alexandru [3]. Ce a făcut cercetătoarea cu ele – nu știm. Nu este exclus că, după 1957, când se repatriază la Moscova, ea a mai vizitat odată Basarabia și, poate, prin intermediul ei, cărțile amintite să ajungă în magazinul „Bukinist” de unde au fost achiziționate de Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Lucrurile însă urmează a fi clarificate grație cercetării corespondenței lui E. Dvoicenco-Markova cu scriitorii de la Chișinău (păstrată astăzi la Muzeul Național al Literaturii Române).

Referințe bibliografice

1. DRAGOMIRESCU, Iuliu. *Ideile și faptele lui Bogdan Petriceicu Hasdeu*. Partea I: 1836-1863. București: Editura Göbl, 1913.
2. HÂJDEU, Tadeu. *Scrieri alese*. Ediție, traducere, prefață și note de Elena LINȚA. București: Editura Minerva, 1985.
3. MALANEȚCHI, Vasile. Eufrosinia Dvoicenco-Markova: un profil în două registre. In: *Revista Literară*. 2016, nr. 3, pp. 16-17. ISSN 2345-1777.
4. MIHAIL, Zamfira. Manuscrise ale lui Tadeu Hâjdeu de la biblioteca Academiei Române. In: *Istorie și Cultură. In onoare academician Andrei Eșanu*. Chișinău, 2018, pp. 469-482.
5. *Studii și materiale despre Alexandru și Boleslav Hâjdeu*. Chișinău: Știința, 1984.
6. РОМАНЕНКО, Н. История создания научной библиотеки семейства Хашдеу. In: *Limba și Literatura moldovenească*. 1978, nr. 1, p. 15.

ADOLESCENTUL BOGDAN PETRICEICU HASDEU

*Cristina DICUSAR,
bibliograf, Secția „Memoria Chișinăului”, BM „B.P. Hasdeu”*

Întotdeauna am încercat să cercetez biografiile scriitorilor pe care îi admir. Poate pentru că, dincolo de literatura lor, căutam, instinctiv, modele de viață și de gândire. În ceea ce ține de Bogdan Petriceicu Hasdeu, mi-a fost mereu curioasă adolescența lui, o adolescență petrecută la Chișinău, dar într-un Chișinău aproape uitat, pierdut. O perioadă care mi se pare, după aproape 200 de ani, plină de mister și posibilități.

Contextul preadolescent în care a crescut Bogdan Petriceicu Hasdeu, dincolo de privilegiul de a se fi născut într-o familie de intelectuali, a fost dur. La doar 10 ani, îi moare mama; pe parcursul vieții lui de copil, familia lui se tot mută din loc în loc. La 12 ani, se stabilește la Chișinău și urmează Gimnaziul de băieți, care se afla chiar în clădirea Bibliotecii Municipale, care acum îi poartă numele.

Hasdeu nu și-a primit educația în gimnaziu sau universități, fiind un elev mediocru, ci acasă, prin tatăl său, care îl încurajează mereu și îi este, de altfel, principalul mentor, dascăl și inspirație. Influența enormă pe care o avea tatăl lui B.P. Hasdeu se resimte în primele lui încercări literare, dar și ulterior: „Nu lăsa și ocupațiile literare. Citește, citește mult; de asemenea scrie mult; dar chibzuiește, prelucrează ceea ce scrii; cultivă-te mai departe singur, pentru care învață neapărat limba germană”, îi scria Alexandru Hâjdeu tânărului Bogdan.

La Chișinău, i s-au întâmplat lui Hasdeu câteva lucruri-cheie. Primul – un triumf amoros în care a fost implicat scriitorul. La 15 ani, aflându-se la Chișinău, B.P. Hasdeu se vede pomenit într-o mare încurcătură. Se îndrăgostește de o fată de 16 ani, Alina, care îl părăsește în mod abrupt, plecând la Odesa. Ei bine, o altă fată apare în peisaj și se îndrăgostește deja ea de Hasdeu. Bogdan, chiar dacă n-o iubește, nu poate să-i refuze. Peste câțiva timp, Alina se întoarce din Odesa și urmează nesfârșite scene de gelozie. Povestea e importantă, pentru că Hasdeu, în dorința lui de a scăpa de această situație, îl imploră pe tatăl său să-l înscrie în serviciul militar, dar este refuzat. Marcat de acest refuz, încearcă să se sinucidă: „Secretarul tatălui meu, F.G. Vigura, avea un pistol încărcat. (...) Am intrat în camera lui, am luat pistolul de pe perete și, vârand țeava în gură, am tras... Se vede că Providenței îi datorez viața: faptul că arma nu luase foc m-a salvat... Cugetând, nu mi-am permis să mai încerc odată voința Celui de Sus: m-am hotărât să aștept!”, scrie Bogdan Petriceicu Hasdeu într-o însemnare ulterioară.

Pe lângă miracolul Supraviețuirii, în perioada când stătea la Chișinău, lui Hasdeu i s-au întâmplat multe alte lucruri determinante, inclusiv în ceea ce ține de o cercetare căreia i-a dedicat mult timp și care a început cu o... coțofană:

„Odată, fiind de 15 ani, am ucis la vânătoare o coțofană; din fericire, coțofana se afla în momentul fatal pe [o] babă de piatră. Eu am început să examinez acest obiect și, la întoarcere, am început să

scriu un studiu despre el. Adunând informații, le-am găsit atât de numeroase, încât mi-a venit gândul să cercetez toate «babele de piatră», fără excepție; au urmat noi adunări de informații, noi meditații – atunci m'am hotărât să scriu nici mai mult, nici mai puțin decât un studiu asupra fabulelor tracice. De atunci, izvoarele s'au înmulțit până într'atât, încât m'am hotărât să scriu, mi-e și frică să pronunț cuvântul: despre originea, desvoltarea și spiritul mitologiei! Cine e de vină? – Coțofana”.

Un alt moment important din viața de Chișinău a scriitorului este vizita lui la un vrăjitor:

„În livezile din împrejurimile Chișinăului trăia un vrăjitor, Panaioti Usturoiu. (...) M-am adresat întrebându-l dacă voi intra curând în serviciul militar. Niciodată nu voi uita pe omul acela slab cu fruntea înaltă și ochii adânciți în cap. Iată cuvintele lui (29 Iulie 1853): «Tu vrei să intri în serviciul militar; tatăl tău nu-ți dă voie; el face bine: în curând va veni vremea ta. Tu ești condus de iubire, dar ea e fără rezultate (...). În curând ai să te faci ostaș, și norocul te va însoți. Soarta ta depinde de 3 expediții, cari te vor ridica foarte mult în opinia oamenilor, și în tinerețe încă vei ajunge la cele mai înalte onoruri»”.

Aceste expediții, dar și multe altele, se regăsesc în biografia lui ulterioară, care merită cercetată mai ales pentru caracterul viu și plin de curiozitate a savantului Bogdan Petriceicu Hasdeu.

BOGDAN PETRICEICU HASDEU – BIBLIOTECARUL

*Dr. Mariana HARJEVSCHI,
director general al BM „B.P. Hasdeu”*

Animat de idealul cunoașterii atotcuprinzătoare și înzestrat cu o erudiție aparte, Bogdan Petriceicu Hasdeu și-a câștigat faima prin vocația creatoare în mai multe domenii. S-a apropiat ușor și de biblioteconomie.

B.P. Hasdeu a venit la Iași la doar 19 ani. În atmosfera premergătoare Unirii Principatelor, el găsea aici un mediu ce convenea perfect formației și temperamentului său: dorința de a crea instituții noi într-un stat nou, dar și aspirația de a găsi soluții inovatoare pentru funcționarea lor.

Departamentul Culturii și Instrucțiunii publice a hotărât să pună în fruntea bibliotecii ieșene un conducător luminat, care să